

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК [343.123.12+343.14:343.347] (477)(043.3)

І. І. Башта

СПІВВІДНОШЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ, КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЯВЛЕННІ І РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Розглядаються питання щодо використання сукупності знань оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної та криміналістичної діяльності у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, кримінально-процесуальна діяльність, криміналістична діяльність, оперативна інформація.*

Постановка проблеми. Практика розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів доводить, що під час виявлення і розслідування зазначених злочинів позитивний результат у роботі забезпечується не тільки кримінально-процесуальними, але і криміналістичними та оперативно-розшуковими методами, застосування яких дозволяє виявляти групи активних злочинців, що здійснюють доставку і збут наркотиків, активізувати розвідувальну діяльність у злочинному середовищі. Важливе значення при цьому має організація взаємодії слідчого і оперативного працівника на різних етапах спільної діяльності, розпочинаючи з виявлення злочину і до завершення стадії розслідування.

Стан дослідження. Проблеми співвідношення кримінально-процесуальної, криміналістичної та оперативно-розшукового діяльності досліджувалися в роботах О. М. Бандурки, В. П. Бахіна, Д. І. Беднякова, Р. С. Белкіна, М. П. Водька, В. І. Галагана, В. В. Гевка, Ю. М. Грошевого, Е. О. Дідоренка, О. Ф. Долженкова, Г. О. Душейка, Є. А. Долі, С. В. Єськова, В. С. Зеленецького, А. В. Іщенко, І. П. Козаченка, В. А. Колесника, Я. Ю. Кондратьєва, В. С. Кузьмічова, В. А. Лукашова, Е. Д. Лук'яничкова, М. А. Погорецького, М. П. Полякова, Б. Г. Розовського, М. С. Стро-

гович, М. В. Салтєвського, О. П. Снігерьова, С. М. Стахівського, В. Є. Тарасенка, В. М. Тертишника, С. А. Шейфера, М. Є. Шумила, О. Ю. Шумілова та ін.

Мета статті – визначення взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового слідства у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів на основі поєднання знань оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної та криміналістичної наук.

Виклад основних положень. Під взаємодією розуміється взаємний зв'язок явищ, підтримка, заснована на взаємозв'язку, що припускає спільну узгоджену діяльність елементів системи [1, с. 78].

У організації взаємодії виражено ідею будь-якої системи соціального управління – забезпечення узгодженості і єдності функціонування окремих елементів системи в процесі досягнення загальних цілей. Об'єднувальним початком взаємних контактів суб'єктів досудового розслідування виступає те, що на слідчого покладені обов'язки розслідувати злочини, а оперативний працівник виконує його доручення, і обидва суб'єкти однаковою мірою зацікавлені в успішному і своєчасному його завершенні [2, с. 187].

Одним із перших поняття взаємодії сформулював О. Р. Ратінов, який зауважував: «У процесуальному сенсі під взаємодією слідчих прокуратури і органів міліції розуміється заснована на законі, узгоджена діяльність незалежних один від одного в адміністративному відношенні органів слідства і дізнання, направлена на розкриття і розслідування конкретного злочину шляхом найбільш доцільного поєднання методів і засобів, властивих цим органам» [3, с. 87].

Незважаючи на обмеження сфери застосування О. Р. Ратіновим, що надається визначення лише слідчими прокуратури і органами міліції, на нашу думку, правильно виражена суть взаємодії як узгодженої діяльності, здійснюваної шляхом «найбільш доцільного поєднання методів і засобів, властивих цим органам».

Н. В. Жогін і Ф. Н. Фаткуллін розуміють взаємодію між органами дізнання і досудового слідства як засновану на законі, узгоджену діяльність посадових осіб, спрямовану на розкриття злочину і викривання винних, припинення і попередження будь-якої злочинної діяльності та відшкодування заподіяного матеріального збитку шляхом найбільш раціонального поєднання методів, застосованих цими органами [4, с. 61].

Можна погодитися з думкою І. Ф. Герасимова, що визначення Н. В. Жогіна і Ф. Н. Фаткулліна, на відміну від визначення О. Р. Раті-

нова, має загальний характер, стосується всіх органів слідства і дізнання. Але не зовсім вдалою у визначенні є вказівка на «посадових осіб», а також вказівка на таке завдання, як відшкодування збитку. І. Ф. Герасимов визначає «взаємодію органів попереднього слідства і дізнання як засноване на законі і спільності завдань в кримінальному судочинстві найбільш розумне поєднання і ефективне використання повноважень і методів роботи, властивих кожному з вказаних органів, обумовлене відмінністю в їх компетенції і формах діяльності, направлене на розкриття, розслідування і попередження злочинів» [5, с. 125].

І. М. Гуткін у роботі, присвяченій питанням взаємодії слідчих і органів дізнання в кримінальному процесі, зазначає, що «під взаємодією слідчого і органів дізнання слід розуміти засновану на законі, узгоджену за метою, місцем, часом діяльність незалежних один від одного в адміністративному аспекті органів, яка виражається в найбільш доцільному поєднанні властивих цим органам засобів і методів і спрямована на попередження, припинення і розкриття злочинів, провадження щодо яких віднесене до компетенції слідчого, притягнення до кримінальної відповідальності винних і забезпечення відшкодування збитку, заподіяного злочином» [6, с. 13].

В. М. Плішкін зазначає, що взаємодія передбачає спільну узгоджену діяльність елементів певної системи і загалом, і кількох систем зокрема. Тому організація взаємодії є складником організаторської роботи з узгодженої діяльності окреслених систем та їх елементів [7, с. 11].

О. М. Бандурка підкреслює, що оперативні підрозділи діють не самі собою, а в системі органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Вони здатні виконувати свої завдання не ізольовано, а у взаємодії з іншими підрозділами правоохоронних органів, використовуючи їх можливість [8, с. 140].

Здійснене нами дослідження засвідчило, що проблемами взаємодії оперативних працівників БНОН зі слідчими під час виявлення та розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів є: встановлення ділових контактів між посадовими особами взаємодіючих підрозділів (32%), узгодження використання конкретних оперативно-розшукових матеріалів і здійснення окремих слідчих (розшукових) дій у розслідуванні злочинів (68%).

Щоскладніші та різноманітніші завдання, які розв'язує система, то більше вона роздрібнена на частини та елементи, то складніше управління такою системою. У зв'язку з цим виникає дуже важлива

проблема управління, а саме – забезпечення погодженості та єдності функціонування частин і елементів системи.

М. А. Погорецький зазначає, що для визначення змісту ОРД і кримінального процесу важливим є аналіз їх структурних елементів, які за своїм змістом і формою можуть бути критеріями виявлення їх співвідношення між собою [9, с. 43]

ОРД і кримінальний процес, як і будь-які інші види діяльності, є змістовними і складаються з окремих порівняно самостійних елементів, що перебувають у певному взаємозв'язку та взаємозалежності. Кожний із цих видів діяльності – цілісне соціально-правове утворення, що природно має свою індивідуальну внутрішню структуру [10, с. 569].

Досліджуючи взаємозв'язок оперативно-розшукової діяльності (ОРД) і кримінального процесу через аналіз структурних елементів їхнього змісту, форм та їх сутнісних ознак, ми зробили висновок про необхідність уточнення понять кримінального процесу і ОРД, а також їхнього взаємозв'язку.

М. С. Строгович вважає, що змістом кримінально-процесуальної діяльності є сукупність учинених у встановленому процесуальним законом порядку дій учасників кримінального процесу: суду, прокуратури і органів слідства та дізнання, обвинуваченого і його захисника, потерпілого і його представника [11, с. 181–182].

На думку М. М. Михеєнка, змістом кримінально-процесуальної діяльності є формування (збирання і закріплення), перевірка і оцінка доказів та їх процесуальних джерел, обґрунтування висновків з метою встановлення об'єктивної істини і ухвалення на цій основі правильного, законного, обґрунтованого і справедливого рішення [12, с. 4].

М. М. Коваленко підкреслює, що сучасна теорія так характеризує кримінальний процес: визначена законом діяльність уповноважених органів, посадових та інших осіб, що залучаються до участі у досудовому розслідуванні, яка здійснюється у формі правових відносин і спрямована на вирішення соціально-правового конфлікту, що виник у зв'язку із заподіянням злочином шкоди особі, суспільству та державі, на підставі встановленої у справі кримінального провадження істини [13, с. 6].

Ці положення мають багато спільних рис. Так, автори вказують на систему дій, які в обов'язковому порядку врегульовані КПК. Окрім того, в усіх визначеннях є посилання на суб'єктів кримінального процесу, які мають державно-владні повноваження щодо проведення передбачених кримінально-процесуальним законодавством процесуаль-

них дій, сутність яких у спеціальній літературі найбільш повно розкрив А. Я. Дубинський [14, с. 87].

Оперативно-розшукова діяльність – це самостійний вид правоохоронної діяльності, що здійснюється в установленому законом порядку уповноваженими на це державними органами та їх посадовими особами у формі правових відносин шляхом ужиття комплексу організаційно-управлінських та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб і груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України.

Поняття «форма ОРД», «форма кримінального процесу», з огляду на філософське розуміння цієї категорії, слід вживати у розумінні зовнішньої межі їх змісту, внутрішньої структури змісту, а також змісту їх окремих стадій, етапів, проваджень. Форма ОРД у кримінальному процесі забезпечує взаємозв'язок, найбільш доцільну залежність їх елементів, що вносить до їх співвідношення упорядкованість, доцільність, стабільність, чітку спрямованість на досягнення певного результату. Зазначимо, що не лише ОРД і кримінальний процес у цілому, а й оперативно-розшукові дії, ОРЗ, оперативно-розшукова операція й процесуальна дія, а також будь-які стадії, види проваджень ОРД і кримінального процесу мають свої форми, які, як і структурні елементи їх змісту, відрізняють ці види діяльності одну від одної, а також від інших видів діяльності.

Мета, завдання, характер ОРД і кримінального процесу, їх зміст і форма зумовлюють і принципи їх функціонування, які за змістом є також критеріями їх розрізнення. Так, наприклад, ОРД характерні такі принципи, як конспіративність, конфіденційність, застосування негласних методів (агентурне впровадження, провокація тощо), що не сумісні з кримінальним процесом, для якого визначальні такі основні принципи, як змагальність, гласність, усність і безпосередність, забезпечення права підозрюваному, обвинуваченому, підсудному на захист, що не відповідають сутності ОРД.

Відособленість ОРД від кримінального процесу виявляється й у реалізації функцій, що здійснюються в оперативно-розшуковій справі та у справі кримінального провадження.

Так, якщо у кримінальному процесі, як влучно зазначає Ю. М. Грошевий, є головні функції: обвинувачення (кримінальне переслідування); захист; вирішення справи (правосуддя) [15, с. 23], які у розслідуванні справи реалізуються в повному обсязі, то ОРД лише сприяє кримінальному процесу і реалізації цих функцій.

Оперативно-розшукова діяльність і кримінальний процес, як і будь-які інші види діяльності, є змістовними і складаються з окремих самостійних елементів, що перебувають у певному взаємозв'язку та взаємозалежності. Кожний з цих видів діяльності становить соціально-правове утворення, що природно має свою індивідуальність, внутрішню структуру [16, с. 270–272].

Зміст ОРД і кримінального процесу, як і будь-якої діяльності, має свою форму, яка одночасно, як зазначав Гегель, «міститься в змісті й становить дещо зовнішнє до нього» [17, с. 103].

М. А. Погорецький зазначає, що взаємозв'язок ОРД і кримінального процесу – це відношення їхньої залежності одне від одного, яка проявляється в об'єкті їх спрямування, меті та завданнях, засобах здійснення, у взаємодії їх суб'єктів й отриманих результатах [18, с. 13–16].

Вибір конкретних форм взаємодії зумовлено слідчою або оперативно-розшуковою ситуаціями у справі кримінального провадження чи оперативно-розшуковій справі, залежить від слідчого й реалізується за його ініціативою та під його контролем, якщо справа знаходиться у його провадженні. Як зазначає Л. І. Щербина, швидке і повне розслідування злочинів та викриття винних залежать від процесуально, тактично й психологічно правильно організованої взаємодії органів досудового слідства та оперативних підрозділів [19, с. 185].

Взаємодія не може здійснюватися довільно. Вона завжди зумовлена конкретними обставинами (чинниками), які через свою детермінуючу роль (функцію) можуть (і повинні) розглядатися як підстави взаємодії органів слідства й оперативних підрозділів.

Отже, у практичній діяльності до взаємодії слідчий та оперативні працівники вдаються: а) за необхідності використання в інтересах слідства результатів оперативно-розшукової діяльності; б) для застосування під час розслідування справи кримінального провадження, що знаходиться у провадженні слідчого, оперативно-розшукових можливостей оперативних підрозділів; в) під час виконання оперативними працівниками (в статусі слідчого) доручень слідчого про провадження слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій.

Залежно від цього можна розрізнити: 1) взаємодію слідчого й оперативного підрозділу, що виникла на підставі оперативно-розшукової діяльності останнього; 2) взаємодію у зв'язку зі здійсненням оперативно-розшуковими підрозділами функцій слідчого, який реалізує кримінально-процесуальну діяльність.

Аналіз практики розслідування злочинів, пов'язаних із контрабандою і збутом наркотиків, результати анкетування слідчих і опера-

тивних працівників підтверджують, що найбільші труднощі в їх взаємодії виникають за використання оперативно-розшукової інформації як джерела доказів. При цьому серед основних причин, разом з недосконалістю організації взаємодії слідчих і оперативних працівників, необхідно вирізнити недостатньо чітку регламентацію цього питання в Кримінальному процесуальному кодексі, де в основному така діяльність зводиться до адміністративного підпорядкування.

Організаційними форми взаємодії під час документування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів є:

– сумісне обговорення матеріалів, планування, підготовка і здійснення оперативно-розшукових заходів в ОРС, а також оцінка їх результатів;

– реалізація оперативних матеріалів;

– провадження слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій;

– обмін інформацією про хід оперативно-розшукового документування;

– участь у функціонуванні слідчо-оперативних груп.

Як видається, слідчий, вивчивши отриману від оперативного підрозділу інформацію про діяльність наркозлочинної групи і оцінивши її, в необхідних випадках (після порушення кримінального провадження) може доручати ініціаторові розробки додатково виконати окремі негласні слідчі (розшукові) дій. Підготовку документів, отримання дозволу судді на проведення негласних слідчих (розшукових) дій на підставі положень Закону про ОРД повинні проводити працівники оперативного підрозділу. Після виконання негласних слідчих (розшукових) дій результати надаються слідчому для оцінки і використання в процесі доказування.

У результаті дослідження встановлено, що такі доручення за злочинами у сфері обігу наркотичних засобів давались у 60%, для проведення таких негласних (розшукових) дій: оперативна закупівля та контрольне постачання (45%); візуальне спостереження за особою (25%); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (25%); інші (5%). Виконання таких негласних слідчих (розшукових) дій, як спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи та використання конфіденційного співробітництва щодо їх проведення, не доручалися. Однією із причин цього є відсутність у слідчих знань щодо тактики виконання таких негласних слідчих (розшукових) дій.

Ученими наголошується, що тільки за умови дотримання принципу безперервної [20, с. 494–495] взаємодії слідчого з оперативними підрозділами можливе продуктивне вирішення основних завдань розслідування, оскільки постійна співпраця дозволяє здобувати оперативну і процесуальну інформацію, що стосується події, яка розслідується, властивими названим органам способами, спільно її аналізувати, відбирати і фільтрувати, синтезуючи і перетворюючи її в єдиний потік доказової інформації [21, с. 243].

Процесуальна, криміналістична і оперативно-розшукова діяльність, маючи загальні завдання, становлять основний зміст роботи з виявлення і розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів.

У дослідницькій літературі наголошується, що труднощі виникають під час визначення форм і меж ознайомлення слідчого з матеріалами оперативно-розшукової діяльності, оскільки ця проблема пов'язана з кримінально-процесуальним доказуванням [22, с. 34].

Серед українських науковців, які на монографічному рівні досліджували зазначену проблему, найперше необхідно зазначити про здобутки М. А. Погорецького, який через її генезис у вітчизняній практиці, на основі аналізу закордонного досвіду, а також шляхом дослідження взаємозв'язку ОРД та кримінального процесу як діяльних систем, визначивши єдність їх гносеологічної природи й взаємозв'язок правовідносин у зазначених сферах правоохоронної діяльності, розкрив функціональне призначення ОРД у кримінальному процесі [23, с. 269–270].

Вважаємо, що здійснювати кримінально-процесуальну діяльність можуть як слідчі (проведення слідчих (розшукових) дій – ст. 233 КПК, проведення негласних слідчих (розшукових) дій – ст. 246 КПК), так і оперативні підрозділи (ст. 41 КПК України). Так, серед опитаних нами 150 співробітників БНОН 147 з них (98%) до таких дій віднесли проведення огляду місця події; 120 (80%) – допити потерпілого, свідків, підозрюваних; 101 (67,3%) – проведення обшуку і вилучення; 59 (39,3%) – пред'явлення для впізнання; 53 (35,3%) – призначення судових експертів; 41 (27,3%) – виїмка документів; 39 (26%) – проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Інші слідчі дії не виокремлювалися.

Завдання кримінального судочинства й ОРД як функцій кримінальної юстиції, об'єктивний зв'язок кримінально-процесуальної й оперативно-розшукової діяльності обумовлені такими закономірностями: 1) оперативно-розшукова і кримінально-процесуальна діяльність здійснюються тільки у зв'язку з порушенням норм кримінального пра-

ва. Вони є двома формами реалізації кримінального закону; 2) об'єднувальною ланкою є кримінальне право, у результаті чого оперативно-розшукова і кримінально-процесуальна діяльність мають здебільшого загальні цілі й завдання – боротьбу зі злочинністю [24, с. 21].

Наступний дієвий зв'язок оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності з криміналістикою пов'язує питання щодо вивчення криміналістичної характеристики злочинів, що надає змогу оперативним підрозділам ефективно застосовувати сили, засоби і методи ОРД у процесі документування злочинних дій розроблюваних, а кримінальному процесу – використовувати криміналістичну методіку розслідування злочинів і фіксувати факти згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу, які будуть доказами у кримінальному провадженні.

На необхідності розроблення криміналістичної класифікації злочинів, що обумовлено прагненням удосконалювання методик розслідування, неодноразово наголошували провідні криміналісти: Р. С. Белкін, О. М. Васильєв, І. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкін, В. О. Образцов, В. Г. Танасевич, М. П. Яблоков.

«Без кримінально-правової класифікації, – зазначав Р. С. Белкін, – сукупність окремих криміналістичних методик втратила б ознаки системи; простежити зв'язок між методиками виявилось б неможливим через відсутність підстави їх групування...» [25, с. 739–745].

Думку про те, що під час побудови окремих методик розслідування не можна відмовлятися від кримінально-правових критеріїв, оскільки розслідуване діяння повинно отримати правильну кваліфікацію, а склад злочинного діяння визначає коло обставин, що підлягають доказуванню.

Науковці, які демонструють такий підхід до класифікації злочинів, вважають, що криміналістичні підстави класифікації повинні конкретизувати групи злочинів, сформовані на підставі кримінально-правових класифікацій.

Відповідно до запропонованої класифікації всі злочини у сфері обігу наркотичних засобів розподілено за предметом, знаряддям і способом на три групи:

1) за предметом:

– наркотичні засоби (ст.ст. 305, 307, 308, 309 КК України);

– снотворний мак чи коноплі (ст. 310 КК України);

– кошти, здобуті від незаконного обігу наркотичних засобів,

психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що використовую-

ються з метою їх відмивання: кошти і майно, здобуті від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що використовуються з метою його продовження (ст. 306 КК України);

– документи (підроблені чи незаконно одержані) на отримання наркотичних засобів (ст. 318 КК України);

– рецепт (незаконно виданий) на право придбання наркотичних засобів (ст. 319 КК України);

– обладнання, призначене для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 313 КК України);

– місце (кубло, притон) та приміщення для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України) чи вживання одурманюючих засобів (ст. 322 КК України).

2. За зняттям учинення злочину – незаконне введення в організм наркотичних засобів (ст. 314 КК України).

3. За засобом учинення злочину – незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК України).

Висновок. Оперативно-розшукова діяльність, кримінальний процес і криміналістика, як і будь-які інші види діяльності, є змістовними і складаються з самостійних елементів, що перебувають у певному взаємозв'язку та взаємозалежності. Поєднання їх знань надає змогу визначити у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів особливості змісту слідчої ситуації та визначити напрями розслідування й здійснення конкретних слідчих (розшукових) дій.

1. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и выражений / С. И. Ожегов и Н. Ю. Шведова // Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – 4-е изд., доп. – М.: ООО «ИТИ Технологии», 2012. – 994 с.

2. Шепітько В. Ю. Види і форми взаємодії в розкритті і розслідуванні злочинів. Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалов та ін. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Ін Юре, 2012. – С. 186–187.

3. Практика применения нового уголовно-процессуального законодательства. – М.: Юристь, 1962. – С. 87–91.

4. Жогин Н. В. Предварительное следствие в советском уголовном процессе / Н. В. Жогин, Ф. И. Фаткуллин. – М.: Юрид. лит., 1965. – 304 с.

5. Герасимов И. Ф. Некоторые проблемы раскрытия преступлений / И. Ф. Герасимов. – Свердловск: Средне-Уральское книжное издательство, 1975. – 315 с.

6. Гуткин И. М. Правовые вопросы взаимодействия следователей и органов дознания в уголовном процессе / И. М. Гуткин. – М.: ВШ МООП СССР, 1967. – С. 13–17.

7. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / В. М. Плішкін; за ред. канд. юрид. наук Ю. Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.

8. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник / О. М. Бандурка. – Х.: НАВС, 2002. – 282 с.

9. Погорецький М. А. Структура оперативно-розшукової діяльності: наук.-практ. зб. / М. А. Погорецький // Державна служба безпеки України. – К.: НАН України і СБУ України, 2004. – № 2. – С. 43–49.

10. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Онищенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.

11. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса / М. С. Строгович. – М.: Наука, 1968. – Т. 1. – 470 с.

12. Михеенко М. М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М. М. Михеенко. – К.: Вища школа, 1984. – 133 с.

13. Коваленко Є. Г. Кримінальний процес України: підручник / Є. Г. Коваленко, В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.

14. Дубинский А. Я. Исполнение процессуальных решений следователя. Правовые и организационные проблемы / А. Я. Дубинский. – К.: Наукова думка, 1984. – С. 87–92.

15. Кримінальний процес України: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / за ред. Ю. М. Грошевого та В. М. Хотенця. – Х., 2000. – С. 23.

16. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права: підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К.: Кондор, 2006. – 477 с.

17. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М.: Советская Энциклопедия, 1983. – 840 с.

18. Погорецький М. А. Оперативно-розшукова діяльність і кримінальний процес: проблеми взаємозв'язку: монографія / М. А. Погорецький: у 2-х ч. – Ч. 1. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2008. – 214 с.

19. Щербина Л. І. Взаємодія органів досудового слідства та дізнання: психологічний аспект / Л. І. Щербина // Проблеми вдосконалення підготовки слідчих та експертів в умовах реформування права: збірник. – Львів: ЛЮІВС, 2005. – С. 185–187.

20 Криміналістика: учебник для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Российская. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1999. – 990 с.

21. Криміналістика / под ред. Р. С. Белкина и Г. Г. Зуйкова. – М.: НИИРИО, 1970. – Т. 2. – 478 с.

22. Шейфер С. А. Збирання доказів в радянському кримінальному процесі / С. А. Шейфер. – Саратов: ВШ, 1986. – 165 с.

23. Погорецький М. А. Функціональне призначення ОРД у кримінальному процесі: монографія / М. А. Погорецький. – Х.: Арсіс, 1/ТД, 2007. – 576 с.

24. Колесніченко А. Н. Наукові і правові основи розслідування окремих видів злочинів / А. Н. Колесніченко. – Х.: Університет, 1976. – 272 с.

25. Белкин Р. С. Криминалистика: учебный словарь / Р. С. Белкин. – М.: Академия МВД СССР, 1999. – 840 с.

Башта И. И. Соотношение оперативно-розыскной, криминально-процессуальной и криминалистической деятельности в выявлении и расследовании преступлений в сфере обращения наркотических средств

Рассматриваются вопросы по использованию совокупности знаний оперативно-розыскной, криминально-процессуальной и криминалистической деятельности в противодействии преступлениям в сфере обращения наркотических средств.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, криминально-процессуальная деятельность, криминалистическая деятельность, оперативная информация.

Bashta I. I. A relation of operative search, criminal and procedural and criminalistic activity in detection and investigation of crimes in the field of appeal of drugs

The article deals with the question concerning the using of body knowledge of operative search, criminal and procedural and criminalistic activity in counteraction to the crimes in the field of appeal of drugs.

Key words: operative search activity, criminal and procedural activity, criminalistic activity, operative information.

Стаття надійшла 28 жовтня 2013 р.

УДК 343.365:343.237(091)(477)

А. С. Беніцький

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРИЧЕТНІСТЬ
ДО ЗЛОЧИНУ ТА СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ ЗГІДНО
З КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УСРР 1922 І 1927 рр.**

Проаналізовано кримінально-правові норми КК УСРР 1922 і 1927 рр., які передбачали відповідальність за причетність до злочину та співучасть у злочині. Досліджено види причетності до злочину, а також здійснено їх відмежування від співучасті у злочині згідно з положеннями радянського законодавства 1920-х рр.

Ключові слова: переховування злочинця, недонесення, потурання, пособництво у злочині.